

материале германских языков / Е. С. Кубрякова. [2-е изд.]. – М.: Издательство ЛКИ, 2008. – 328 с. 5. Кузнецов П. И. О принципах выделения частей речи. (На материале турецкого и русского языков) / П. И. Кузнецов // Сборник трудов по языкознанию. – 1957. – № 1. – С. 73–83. 6. Москальская О. И. Грамматика немецкого языка. Теоретический курс / О.И. Москальская. – М.: Литературы на иностранных языках, 1958. – 396 с. 7. Сепир Э. Язык. Введение в изучение речи / Э. Сепир. – М.: Директ-медиа, 2007 – 447 с. 8. Смирницкий А. И. Лексикология английского языка / А. И. Смирницкий. – М.: Издательство литературы на разных языках, 1956. – 260 с. 9. Фриз Ч. Значение и лингвистический анализ / Ч. Фриз // Новое в лингвистике. – М., 1962. – № 2. – С. 98–116. 10. Щека Ю. В. Практическая грамматика турецкого языка / Ю. В. Щека. – М.: АСТ: Восток-Запад, 2007. – 606 с. 11. Ярцева В. Н. К вопросу об историческом развитии системы языка / Н. В. Ярцева // Вопросы теории и истории языка в свете трудов – И.В. Сталина по языкознанию. – 1966. – С. 68–98. 12. Deny J. Türk dili grameri (osmanlı lehçesi) / Jean Deny. – İstanbul : Maarif matbaası, 1941. – 176 s.

Каптюрова В.В.

СИНКРЕТИЗМ МОНОЛОГУ, ДИАЛОГУ ТА ПОЛІЛОГУ В ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ

У статті розглядаються особливості взаємодії монологічного, діалогічного та полілогічного мовлення в комунікативному середовищі соціальних мереж та мікроблогів. Розкриваються механізми переходу видів мовлення у напрямку «монолог – діалог/полілог».

Ключові слова: інтернет-комунікація, соціальна мережа, мікроблог, синкретизм, монолог, діалог, імпліцитний діалог, полілог.

В статті розглядаються особливості взаємодії монологічної, діалогічної та полілогічної мовлення в комунікативному середовищі соціальних мереж та мікроблогів. Розкриваються механізми переходу видів мовлення в напрямку «монолог – діалог/полілог».

Ключевые слова: интернет-коммуникация, социальная сеть, микроблог, синкретизм, монолог, диалог, имплицитный диалог, полилог.

The article considers monologue, dialogue, polylogue interaction in social networking and microblogging. The mechanisms of switching from monologue to dialogue/polylogue are also covered.

Key words: Internet communication, social networking, microblogging, syncretism, monologue, dialogue, implicit dialogue, polylogue.

Сучасний професійний, політичний, діловий світ все більше орієнтується на спілкування у Всесвітній мережі, у якій реалізуються такі види комунікації: міжособистісна, міжгрупова, міжсоціумна. комунікація між особою та групою, між групою та суспільством, а також між особою та суспільством. У зв'язку з цим стають необхідними відповідні комунікативні навички та вміння у соціальній сфері. Публічні особи (політики, провідні економісти, юристи, зірки радіо та телебачення тощо) реєструють свої власні веб-сторінки у соціальних мережах та мікроблогах, щоб спілкуватися із своїми прихильниками, відповідати на питання, давати експертні поради тощо. Основною метою такого спілкування є розширення стосунків зі старою аудиторією та завоювання нових прибічників.

Сьогодні віртуальна комунікація відіграє не менш важливу роль у соціальному житті, ніж безпосереднє міжособистісне спілкування. Варто звернути увагу на те, що інтернет-комунікація, зважаючи на простір, у якому вона реалізується, має низку дискурсивних особливостей, до яких належать насамперед комп'ютерна опосередкованість, стирання часо-просторової віддаленості комунікантів, гіпертекстовість, міжкультурний характер спілкування, анонімність, високий ступінь креолізованості текстів повідомлень, використання письмово-усної форми спілкування, синкретизм монологічного, діалогічного та полілогічного мовлення тощо.

Услід за В.В. Бабайцевою, ми розглядаємо синкретизм як поєднання (синтез) диференційних структурних та семантичних ознак мовних одиниць, які протиставляються одна одній у мовній системі та пов'язані явищами перехідності [Бабайцева 1990, 446]. Взагалі, у лінгвістиці розуміння понять «синкретизм» та «синтез» перегукуються, оскільки уявлення про лінгвістичний синкретизм як про співпадіння замінюється на усвідомлення синкретизму як недискретності, яка є поєднанням властивостей та ознак [Высоцкая 2006, 17]. Таким чином, ми розглядатимемо синкретизм монологу, діалогу та полілогу в соціальних мережах та мікроблогах як розщеплення змісту основної вихідної форми, у якій принцип «або-або» замінюється на «і...і» [Колесникова 2008, 8].

У комунікативній ситуації мережевого спілкування існують три форми мовлення, до яких належать: монолог, діалог, та полілог, які в умовах аналізованого комунікативного середовища набувають специфічних структурно-типологічних особливостей.

М.М. Бахтін розглядає монолог як підвид діалогічного мовлення; він відзначає, що кожний монолог є реплікою із великого діалогу [Бахтин 1975, 296]. Характерним для монологу є те, що форма

мовлення належить лише адресанту, він (монолог) розрахований на пасивне та опосередковане сприйняття, а не на безпосередню мовленнєву реакцію адресата. Варто звернути увагу на те, що монолог має свого адресата, він може бути персональним та надперсональним, але реакція слухача не матеріалізується у знаковій формі [Селіванова 2011, 36]. Також для монологічного мовлення характерні значні за розміром тексти, що складаються зі структурно та змістовно пов'язаних між собою висловлювань, які мають індивідуальну композицію та відносну смислову завершеність [Винокур 1990 (1), 310]. Як ілюстрацію можна навести повідомлення – MКауе: Hope everyone has a safe and happy Memorial Day weekend. Please remember our fallen soldiers and those who still suffer to protect us and our ways. (12), яке відповідає характеристикам монологічного мовлення, автор повідомлення висловлює завершену думку, звертаючись до широкої аудиторії.

Монологічному мовленню у соціальних мережах та мікроблогах притаманна така риса, як спрямованість на діалог, яка, насамперед, реалізується за допомогою засобів встановлення контакту із потенційними комунікантами. Таким чином, автори повідомлень використовують у своїх повідомленнях риторичні питання, звертання до потенційних співрозмовників, наприклад, Jake: Hey everybode! I just got back from my fishin trip and caught a huge hammerhead that took my right leg, luckily i got a good stab in (i took off it's right fin, hehe). Anyway, sorry for not bein around lately. Alaska was great. Please don't be shy and tell me Hello (12).

Варто також звернути увагу на повідомлення, які містять цитати та посилання. Первинна функція цих повідомлень – монолог, у якому мовлення належить одному адресанту, а саме повідомлення відзначається тематичною і композиційною цілісністю та надперсональною адресованістю. Основною причиною створення такого повідомлення є бажання мовця поділитися інформацією. Ці повідомлення можуть перетворюватися на діалог або полілог, якщо інформація зацікавляє інших користувачів і вони долучаються до її обговоренн. Розглянемо детальніше монологічне повідомлення – [Lady Gaga: Surprise!! #EarlyGa](#) THE 1ST INSTALLMENT OF US/CANADA TOUR DATES ARE HERE FOR THE WORLDWIDE SOLDOUT BORN THIS WAY BALL: [http://littlemonsters.com/image/50476164ac460c3763004027 ...](http://littlemonsters.com/image/50476164ac460c3763004027...) (14). У цьому повідомленні користувач Lady Gaga, звертаючись до широкої аудиторії, надає певну інформацію та відсилає користувачів мікроблогу до інших джерел віртуального простору. Це своєю чергою спонукає окремих

користувачів до обговорення, адесант отримує у відповідь коментарі від конкретних комунікантів – [Amanda: @ladygaga I<3 #EarlyGa](#) (14); [arvind: @ladygaga haha #Earlyga haha so cute I swear!](#) (14).

Перехід до діалогу або полілогу відбувається лише в тому випадку, коли зміст повідомлення зацікавлює потенційних співрозмовників та стимулює їх до виконання певної комунікативної дії. Повідомлення [Facts Of School: Dear Twitter, thank you for being there whenever I'm bored.](#) (14) за своєю формою є монологом, у якому присутні риси діалогічного мовлення. Автор повідомлення звертається до всієї аудиторії мікроблогу Twitter та висловлює їм подяку, очікуючи отримати схвалення та відповідь від інших користувачів.

Таким чином, монологічне мовлення в соціальних мережах та мікроблогах має ряд типологічних особливостей: по-перше, монологічні повідомлення, як і інші, не відрізняються значними за обсягом текстами, по-друге, ці повідомлення завжди спрямовані на стимулювання діалогу або полілогу, по-третє, у них відсутній конкретний адресат. Найчастіше змістове наповнення монологічних повідомлень – це саморефлексія та цитування афоризмів, новин тощо.

Ще однією з важливих форм мовлення в соціальних мережах та мікроблогах є діалог, який складається із обміну висловленнями-репліками, на мовний склад яких впливає безпосереднє сприйняття, яке активізує роль адресата в мовленнєвій діяльності адресанта [Винокур 1990, 135]. Мовець налаштований на активну увагу у відповідь на свої репліки, він очікує відповідь, згоду, співчуття, заперечення тощо [Бахтин 1979, 247] До діалогічного мовлення належать ті повідомлення в соціальних мережах та мікроблогах, які мають конкретного адресанта. Переважно такі повідомлення відправляються приватно або залишаються на персональній сторінці адресата, або створюються із зазначенням конкретного адресата, наприклад, [♥ est: 9.18 ♥ П ♥ @DarkLovely Anna: Good Morning Sweety I love your Avi ^.^ @ItsStevieBaby](#) (14), [Robert Traster: Lol Tom you are a lonely man.A good man but lonely.lol](#) (11). Діалогічні повідомлення (особливо ті, що надсилаються приватно) відрізняються високим ступенем інтимізованості (для якої характерне використання експресивної лексики, інвертованого порядку слів, зменшувально-пестливих звертань тощо), оскільки вони розраховані не на загал.

Особливим видом діалогу є імпліцитний діалог, який, як і звичайний діалог, є текстом, у створенні якого беруть участь два комуніканти, але, на відміну від звичайного діалогу, об'єктивізується лише ініціатором комунікації [Кудлаева 2006, 12]. Таким чином, за

своєю зовнішньою формою він нагадує монологічне мовлення, оскільки вербальні репліки виражаються лише одним із учасників комунікації, а за комунікативною спрямованістю – діалог, оскільки комунікація відбувається, хоча вербальні репліки другого комуніканта замінюються невербальними компонентами (наприклад, користувач [Bosch Integral](#) залишив на своїй персональній сторінці повідомлення: [Best Astronomy Pictures of 2012](#). The Whirlpool Galaxy and Spaghetti Nebula are among winning subjects of the Astronomy Photographer of the Year competition. [See more](#) (12). Користувачі за допомогою специфічних невербальних засобів інтернет-комунікації (функції Like) висловлюють своє прихильне ставлення до змісту повідомлення, на що й вказується одразу ж після тексту: [♥Katyusha Romanovna Zakharyina♥](#), [Izzet Mutlu](#) and [Leroy](#) liked this).

В інтернет-середовищі комуніканти майже позбавлені можливості передавати інформацію за допомогою невербальних засобів. Стало можливим говорити про ведення імпліцитного діалогу, оскільки учасники можуть висловлювати своє позитивне ставлення до змісту повідомлення за допомогою функції Like та Share (у соціальних мережах Facebook та MySpace), Favourite та Retweet (у мікроблозі Twitter), Like та Reblog (у мікроблозі Tumblr). Скориставшись цими функціями, потенційні адресати перетворюються на співрозмовників, які виражають невербальну згоду зі змістом повідомлення. За допомогою функцій Share, Retweet та Reblog користувачі можуть висловити не тільки згоду, але й бажання поділитися інформацією, яка, на їхню думку, є цікавою, корисною, доречною тощо, як наприклад, повідомлення [Brian Bonner](#) shared [a link](#): Democrats Stretch the Truth in Talk and Text – Check Point (11) [Chemen Orayeva](#) likes this (11). Однією із особливостей комунікації у соціальних мережах та мікроблогах є те, що комуніканти можуть передавати не лише вербальні повідомлення, а й невербальні (наприклад, фотографії та інші зображення). Таким чином, в імпліцитному діалозі комунікація необов'язково ініціюється вербальною реплікою, наприклад, [Tom Scheinler](#) updated his [cover photo](#) (рис. 1) (11). [Kim Personeus Schweisberg](#) likes this (11).

Рис. 1

Автор цього повідомлення оновлює фотографію на персональній сторінці. Імплицитність діалогу зумовлена можливостями комунікації в соціальних мережах та мікроблогах використовувати специфічні засоби інтернет-комунікації, а саме: адресант відправляє графічне повідомлення без додаткового опису із метою ініціювати подальшу комунікацію (коментування фотографії); характерним є те, що незалежно від бажання комуніканта на його сторінці поряд із завантаженою фотографією автоматично генерується повідомлення «...updated his [cover photo](#)» задля класифікації відправленої інформації. Під фотографією публікується автоматично згенерована відповідь адресатів «...likes this», яке в умовах віртуальної комунікації передає невербальну реакцію інших користувачів.

Полілог – це розмова між кількома особами; форма мовлення, змістовно-сміслова структура якого характеризується ситуативною зв'язністю, спонтанністю та нелінійністю [Винокур 1990 (2), 381]. У соціальних мережах та мікроблогах полілог найчастіше виникає при коментуванні записів, зображень, аудіо-та відеоматеріалів. Наприклад, фотографії, відправлені президентом США Бараком Обамою, дали поштовх до виникнення масового обговорення (15.10.12 на повідомлення опубліковане 05.09.12 кількість коментарів склала 6685) – [Barack Obama: The road he's traveled](#) (10 photos) (11). Коментарі: [Aminatou Buhari](#): It is the superrrrrr president (11). [Tracy Sharon: Jacobs](#) A man destined for Greatness!! I wish him all success in the up-coming elections.. He deserves a 2nd term in office to accomplish what he said he'd do! (11) <http://www.facebook.com/barackobamaLois> [Pickering Atterholt](#): Be glad when he's replaced (11). [Susan D'Angelo](#): Scripted....it all sounds so pleasing. It's so easy to manipulate the weak. Wake up! No Obama 2012 (11). Наведені приклади відповідають

характеристикам полілогічного мовлення: усі повідомлення пов'язані єдиною темою, вони носять нелінійний та спонтанний характер.

До особливостей полілогічного мовлення у соціальних мережах та мікроблогах можна віднести рівноправність учасників, оскільки кожен може висловитись та бути почутим, відсутність регламенту (кожен може відстоювати свої погляди, писати необмежену кількість повідомлень тощо). Виникнення полілогу ініціюється адресантом. Саме він публікує повідомлення, яке має формальну структуру монологічного мовлення.

Тексти повідомлень у соціальних мережах і мікроблогах демонструють риси функціонального синкретизму, а саме: у них поєднуються різні типи мовлення у напрямку «монолог → діалог/полілог», а також різні види комунікації – міжособистісна, комунікація малих груп, публічна, масова тощо. Таким чином, повідомлення [Britney Spears](#): What can I say? I love Vanilla Ice... ;) <http://viddy.it/PGptsX> (рис. 2) (11) за своєю формою є монологом – автор повідомлення ділиться власною фотографією та висловлює свої вподобання. На момент аналізу повідомлення майже 66500 користувачів підтримали повідомлення, скориставшись функцією Like, і таким чином відбувся перехід від монологу до імпліцитного діалогу. Прихильне ставлення, а також зацікавленість користувачів у переданій інформації спонукає до виникнення полілогу, який розгортається у коментарях, де кожен із комунікантів може висловити свою думку. Наприклад, [Ana Vitoria Pecoraro](#) I love you Britney Spears! ♥ (11); [Golden Caternyna](#) i will make vanila ice (11); [John Johansson](#) at lunch (11).

Рис. 2

Отже, синкретизм монологічного, діалогічного та полілогічного мовлення в інтернет-середовищі полягає в тому, що надіслані повідомлення (як приватні, так і публічні) мають на меті ініціацію діалогу або полілогу із потенційними комунікантами. Хоча формально повідомлення може мати характер монологічного мовлення, воно може переходити у діалог, імпліцитний діалог та полілог, але не навпаки. У комунікативному середовищі соціальних мереж та мікроблогів синкретизм виявляється у поєднанні різних типів комунікації – міжособистісної, комунікації малих груп, публічної, масової тощо.

Бабайцева В. В. Синкретизм / В.В. Бабайцева // Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. – М.: Сов. энциклопедия, 1990. – С. 446. 2. *Бахтин М. М.* Вопросы литературы и эстетики / М.М. Бахтин. – М., 1975. – 504 с. 3. *Бахтин М. М.* Эстетика словесного творчества / М.М. Бахтин. – М., 1979. – 424 с. 4. *Винокур Т. Г.* Диалогическая речь / Т.Г. Винокур // Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. – М.: Сов. энциклопедия, 1990. – С.135. 5. *Винокур Т. Г.* Монологическая речь / Т.Г. Винокур // Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. – М.: Сов. энциклопедия, 1990. – С. 310. 6. *Винокур Т. Г.* Полилог / Т.Г. Винокур // Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. – М.: Сов. энциклопедия, 1990. – С. 381. 7. *Высоцкая И. В.* Синкретизм в системе частей речи современного русского языка / И.В. Высоцкая. – М., 2006. – 303 с. 8. *Колесникова Т. В.* О понятии синкретизма в языкознании / Т.В. Колесникова [Электронный ресурс] // Университетские чтения / Пятигорский гос. лингвист. ун-т. – Пятигорск, 2008. – URL: http://www.pglu.ru/lib/publications/University_Reading/2008/IV/uch_2008_IV_00025.pdf (27.09.2012). 9. *Кудлаева А. Н.* Типы текстов в структуре дискурса: автореф. дис. на соиск. уч. степ. канд. филол. наук / А.Н. Кудлаева. – Пермь, 2006. – 18 с. 10. *Селіванова О. О.* Основи теорії мовної комунікації / О.О. Селіванова. – Черкаси, 2011. – 350с. 11. *Facebook* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.facebook.com> 12. *MySpace* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://http://www.myspace.com/> 13. *Tumblr* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tumblr.com> 14. *Twitter* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twitter.com>